

אוניברסיטת בר-אילן – הפקולטה למשפטים

משפט חוקתי – 82-992-0402

פרופ' גדעון ספיר - שנת הלימודים תשפ"א

מבחן – מועד א'

הוראות

- משך המבחן 120 דקות ללא הפסקה. לא תינתן הארכה.
- הבחינה בחומר פתוח, בהתאם לכללי המערכת.
- סטודנטים ששפת אימם אינה עברית רשאים להשתמש במילונית.
- ענו בקצרה אך לא בסיסמאות, תוך שימוש באסמכתאות במידת הצורך. אל תחרגו ממכסת המילים המוקצית לתשובה.

אירועון (מקסימום 2000 מילים)

שלב א

לפני כחודש הגיע שמואל בשעה 15:00 ל"שער השלשלת" בכניסה להר הבית וביקש להכנס להר. אנשי המשטרה מנעו ממנו להכנס והסבירו כי יהודים רשאים להכנס להר רק דרך "שער המוגרבים", בין השעות 7:30-11:30, 12:30-13:30 בלבד.

למחרת, בשעה 7:30, התייצב שמואל בשער המוגרבים כשהוא נושא בידו טלית ותפילין. השוטרים החרימו את תשמישי הקדושה. הם הבהירו לשמואל כי התפילה בהר של יהודים אסורה וכי הביקור בהר מוגבל לפרק זמן של חצי שעה לכל היותר במסלול שיותווה על-ידי שוטר מלווה. לאחר דין-ודברים עם השוטרים החליט שמואל לעזוב את המקום ולא להכנס להר.

שמואל פנה לחברת הכנסת יסכה טובה שהגישה שאילתה לשר לבטחון פנים ובו ביקשה שיפנה אותה לתקנות מכוחן פועלת המשטרה בעניין. השר השיב כי אין תקנות ספציפיות בנושא, כי המשטרה פועלת מכוח הסמכות הכללית שמסורה לה לשם שמירה על בטחון הציבור והסדר הציבורי וכי מדיניות המשטרה בנוגע להר מתקבלת בהתאם להערכת מצב המתקיימת מידי פעם.

שמואל מבקש לעתור נגד המדיניות המתוארת. **הצג את נימוקי העתירה האפשריים והערך את סיכויי של שמואל לזכות בה.**

שלב ב

לאחר שהוגשה העתירה, אך בטרם הכריע בה בית המשפט, העבירה הממשלה את חוק הכניסה להר הבית, תשפ"ב-2021, ובו עוגנה מדיניות המשטרה, המגבילה את מקום ושעות הכניסה להר ואת האיסור על תפילת יהודים בהר. לקראת ההצבעה בקריאה שנייה ושלישית הוגשו כמאה הסתייגויות לחוק, אולם, ועדת הכנסת הגבילה את הדיון בהסתייגויות לשעתיים לכל היותר, זאת, למרות שהיועצת המשפטית של הכנסת חיוותה דעתה שההגבלה האמורה אינה חוקית.

אלו נימוקים תוסיף כעת לעתירה, אלו תשמיט ממנה ומהם לדעתך סיכויי של שמואל כעת?

לידיעתך:

- סעיף 3 לחוק יסוד: ירושלים בירת ישראל קובע כדלקמן: "המקומות הקדושים יהיו שמורים מפני חילול וכל פגיעה אחרת ומפני כל דבר העלול לפגוע בחופש הגישה של בני הדתות אל המקומות המקודשים להם או ברגשותיהם כלפי אותם המקומות."
- להר הבית מספר שערים. מוסלמים רשאים להכנס דרך כל השערים.
- מוסלמים רשאים להתפלל בהר ושהותם בו אינה מוגבלת בזמן.
- ההנחיות שהוצגו לשמואל משקפות את המדיניות הקבועה של המשטרה בעניין בעשור האחרון.
- קבוצת נשים ביקשה להתפלל, פעם אחת בכל חודש, בעזרת הַנְּשִׁים שברחבת הכותל, עם טלית/תפילין/ספר תורה. המשטרה סירבה מטעמים של שמירה על שלום הציבור. בעתירה שהגישה הקבוצה קבע בית המשפט כי יש להבחין לעניין זה בין סירוב חד-פעמי לבין סירוב קבוע. סירוב חד-פעמי הינו לגיטימי. סירוב קבוע אינו לגיטימי.
- סעיף 90 לתקנון הכנסת קובע כדלקמן:

(א) הקריאה השנייה תיפתח בהנמקה של הצעת החוק על ידי יושב ראש הוועדה שהכינה אותה.

(ב) (1) כל מסתייג רשאי לנמק את הסתייגותו במסגרת זמן שלא תעלה על חמש דקות לכל הסתייגות;

...

(ג) לאחר הנמקת ההסתייגויות יקבל כל חבר כנסת שבקשתו לרשות דיבור נרשמה כאמור בסעיף 87(א), את רשות הדיבור במסגרת זמן שלא תעלה על חמש דקות."

· סעיף 98 לתקנון הכנסת קובע כדלקמן: "בדיון בהצעת חוק תקציב המדינה ובמקרים אחרים יוצאים מן הכלל, רשאית ועדת הכנסת לקבוע סדרי דיון מיוחדים, לרבות קביעת מסגרת הדיון וזמני הדיבור."

· סעיף 3 לפקודת המשטרה קובע כדלקמן: "משטרת ישראל תעסוק במניעת עבירות ובגילויין, בתפיסת עבריינים ובתביעתם לדיון, בשמירתם הבטוחה של אסירים, ובקיום הסדר הציבורי ובטחון הנפש והרכוש."

שמואל עותר כנגד המדיניות המתוארת. בעתירתו, יטען שמואל כי המדיניות המתוארת פוגעת בזכויותיו ויטען כנגד היעדרן של תקנות מכוחן פועלות המשטרה בעניין. אציין ששמואל אינו תוקף חקיקה ראשית ועל כן אין צורך להראות שהזכויות הנפגעות מנויות/ מעוגנות בחו".

שמואל יטען שלפי ס' 3 לחוק-יסוד: ירושלים בירת ישראל, המקומות הקדושים יהיו שמורים מפני כל דבר העלול לפגוע בחופש הגישה של בני הדתות אל המקומות הקדושים להם. המדיניות המתוארת עומדת בסתירה להוראות חוק-יסוד זה. כמו-כן חוקי היסוד הם בעלי המעמד הנורמטיבי הגבוה ביותר והם מקרינים על כל חלקי המשפט (ברק בגנימאת).

ראשית, שמואל יטען לפגיעה בשוויון, זכות בלתי מנויה במסגרת הזכות לכבוד. רציונליים לשוויון: יחס שווה לשוויון (שוויון אריסטוטלי), שוויון הזדמנויות (שטרסברג-כהן במילר), מניעת השפלה ואוטונומיה. שמואל יטען לפגיעה ברציונל השוויון האריסטוטלי, וזאת משום שישנו יחס מפלה על רקע של דת. יהודים יכולים להיכנס רק דרך שער אחד בלבד בעוד מוסלמים יכולים להיכנס מכל השערים, שהותם של יהודים מוגבלת בזמן להבדיל מהמוסלמים, נאסר על יהודים להתפלל בשטח הר-הבית ועל-כן מוחרמים מהם תשמישי קדושה, בניגוד למוסלמים שיכולים להתפלל. על-כן, שמואל יטען שנפגע השוויון האריסטוטלי משום שיהודים מקבלים יחס אחר ללא שוני רלוונטי. מדיניות זו פוגעת גם בחופש הדת (עליה אדון בהמשך). בפס"ד מילר דורנר משתמשת במבחן דו-שלבי על מנת לבחון האם מתקיימת פגיעה בשוויון האריסטוטלי. בשלב הראשון לדבריה יש לבחון מהו השוני בסוגיה והאם הוא רלוונטי לתכלית. בשלב השני למבחן יש לבחון האם ההתחשבות בשוני זה מוצדקת בנסיבות העניין, שכן לטענתה ייתכן שיהיה שוני רלוונטי לתכלית ראויה ובכל זאת תהא פגיעה/ השפלה. פרופ' ספיר מבקר עמדה זו בכך ששוויון אריסטוטלי הוא בינארי, אם השוני רלוונטי לתכלית ראויה למעשה יש קשר אמצעי ומטרה ותכלית ראויה ולכן אין פגיעה (כי אין התייחסות שונה לשווים אלא התייחסות שונה לשונים), ואם השוני לא רלוונטי או לתכלית שאינה ראויה אין קשר אמצעי מטרה ותכלית ראויה, וזו פגיעה שלא יהיה איך להצדיק.

נבחן כעת האם השוני במדיניות המתוארת לעיל הינו שוני רלוונטי לתכלית ראויה. שמואל יטען שהשוני איננו רלוונטי וזאת משום שירושלים הינה מוקד קדוש שלושת הדתות ועל-כן יש לאפשר לבני שלושת הדתות להנות מהר-הבית במידה זהה ולאפשר לשלוש הדתות להתפלל בהר-הבית באופן שווה. כלומר, שמואל יטען שהשוני בין הדתות אינו רלוונטי לעניין המדיניות המתוארת, ועל כן יש פגיעה בשוויון האריסטוטלי, כמו-כן יטען שמואל שהיות ואין שוני רלוונטי מתייתר הצורך לבחון האם ההתחשבות בו מוצדקת בנסיבות העניין. מנגד, המדינה טוענת שישנה תכלית ראויה למדיניות והיא לאפשר לכלל הדתות להנות מהשימוש בהר-הבית תוך שמירה על חיי-אדם, וזאת לאור המתיחות שמייצר מוקד קדוש לשלוש הדתות. לאור הרגישות לחיי היהודים והפחד מפגיעה בהם, נוקטת המשטרה אמצעי זהירות על-מנת להבטיח שמירה על חיייהם וזו הסיבה לאבחנה בין בני הדתות השונות, משום שמידת ההגנה הנצרכת על היהודים בהר-הבית שונה ממידת ההגנה הנצרכת על המוסלמים בהר-הבית. על-כן, טענת המדינה שמדובר בשוני רלוונטי לתכלית ראויה שההתחשבות בו מוצדקת בנסיבות העניין. שמואל יוסיף לטעון שגם אם ישנו שוני רלוונטי לתכלית ראויה, היחס השונה הוא משפיל (דהיינו, פגיעה גם ברציונל ההשפלה) ועל כן המדינה נדרשת לנקוט באמצעי אחר להשאת תכלית זו. ייתכן שאין כוונה להשפיל אך התוצאה (המפלה) היא זו שרלוונטית (ברק בוועדת מעקב). תחושת השפלה היא סובייקטיבית וקשה להתווכח עמה אולם קל יותר לראות הימצאות של השפלה מקום בו מדובר בסיווגים חשודים (סולברג).

האם ניתן לתבוע מהמשטרה לנהוג בשוויון? כן. המדינה היא זרוע מזרועותיו של השלטון המופעלת מטעמה של המדינה ומחזיקה בסמכויות סטטוטוריות. על-כן יטען שמואל שניתן לתבוע ממנה לנהוג בשוויון ולא בחוסר שוויון כבמדיניות המתוארת.

שנית, יטען שמואל לפגיעה בחופש הדת. רציונליים: הגנה על המצפון (היקף מצומצם, משקל כבד) והגנה על התרבות (היקף רחב, משקל פחות). שמואל יטען לפגיעה ברציונל התרבות משום שההגבלות הרבות על כניסתם ושהותם של יהודים במתחם הר-הבית פוגע בתרבות היהודית, להבדיל מבני דתות אחרות שעליהם לא מוטלות הגבלות אלו ואין פגיעה ביכולתם לקיים את תרבותם הדתית. איסור התפילה פוגע הן בתרבות והן במצפון (סירוב קבוע שאינו לגיטימי). שמואל יוסיף שכל עוד לא הגביל המחוקק את חופש הדת והמצפון יש לתת להן תוקף משום שהם מעקרונות היסוד של שיטתנו (שמגר בפסחו). שמואל יוסיף שיש פגיעה במצפון בכך שנאסר על יהודים להתפלל בשטח הר-הבית ולאחוז בתשמישי הקדושה. פגיעה במצפון היא קשה משום שהיא גורמת לניכור עצמי ותחושת זרות ועל-כן יש להימנע ממנה (סטטמן וספיר). מנגד, המדינה תבקש לטעון שאין פגיעה בתרבות הדתית או במצפון של שמואל ושל היהודים האחרים וזאת משום שלא נמנע מהם לקיים את מצוות הדת, על-כן מדובר לכל-היותר בפגיעה ברגשות הדתיים שחומרתה פחותה (ברק בחורב, שביט, גור-אריה). המדינה טוענת שאם תתאפשר תפילת יהודים בהר יפגעו רגשות המוסלמים, דבר אסור לפי ס' 3 לחו"י ירושלים בירת ישראל. טענה חלשה משום שאין פה פעולה אקטיבית או כפייה שגוררת פגיעה במוסלמים בכך שיהיו בסביבת יהודי שמתפלל, ואם אכן הדבר גורר פגיעה יש לאסור גם תפילת מוסלמים במקום על-מנת שלא לפגוע ברגשות היהודים (להערכת, נראה אפוא שאכן אין הצדקה לשלול מיהודים את האפשרות להתפלל בהר-הבית ולאפשר זאת למוסלמים).

לאור טענות הצדדים נבחן את הפגיעה המתוארת (בשוויון ובחופש הדת) במבחני פסקת ההגבלה.

הסמכה בחוק או לפי חוק - שמואל יטען שהמשטרה לא מוסמכת לנקוט במדיניות המתוארת וזאת משום שנדרשת הסמכה מפורשת לפגיעה בזכויות אדם, הסמכה כללית איננה מספקת ותפורש בצמצום (שמגר במיטרני). מנגד, המדינה טוענת שהמשטרה פועלת מסמכותה בס' 3 לפקודת-המשטרה שקובע שהמשטרה תשמור על קיום הסדר הציבורי וביטחון הנפש. די בהסמכה כללית העולה מכוח תכלית החוק (אורן גזל במאמרו). שמואל יוסיף לטעון שלא ראוי שמדיניות שנוקטת מזה עשר שנים ופוגעת בזכויות אדם איננה מעוגנת בצורה סדורה. זאת ועוד, מדובר בנושא יחסים שבין דת ומדינה ולכן ראוי שחקיקה-ראשית תעסוק בנושא- כלל ההסדרים הראשוניים (ברק ברובינשטיין), שכן מדובר בנושא העומד בליבת החברה הישראלית והכנסת קיבלה אמונה מהציבור (פרוק'ציה בקפלן). גם אם מדובר במדיניות הנובעת מהערכת-המצב המשתנה מעת-לעת, יש לעגן זאת בחקיקה (כאמור, המדיניות המתוארת ננקטת מזה עשור ולכן אני סבורה שאין הצדקה ממשית להיעדר הסמכות המפורשת).

תכלית ראויה - תכלית המדיניות לה טען המדינה מפורטת לעיל, קשה לראות כיצד היא איננה תכלית ראויה. אם כי תכלית ראויה היא תכלית המגלה רגישות לזכויות-אדם על-כן שמואל יטען שהמדיניות לעיל אינה עושה כן (ברק בתנועה לאיכות). מנגד, המדינה תוסיף שהצורך בהגשמת התכלית לאור הסבירות הגבוהה לפגיעה בחיי-אדם הוא שמצדיק את הפגיעה (ברק בתנועה לאיכות) (להערכת, טענה חזקה אולי בהקשר לשוויון אך חלשה בהקשר לדת). תוסיף המדינה לטעון שקיימת קירבה-לוודאות לפגיעה ממשית בחיי-אדם אם תשתנה המדיניות ע"פ מבחן-ההסתברות (עמית באנברי). מנגד, שמואל יטען שישנן דרכים להשיג את התכלית בפגיעה פחותה, יפורט בהמשך.

הלימה לערכי המדינה - ערכי המדינה- יהודית ודמוקרטית. שמואל יטען שהמדיניות המתוארת פוגעת בערכי המדינה כמדינה יהודית בכך שמגבילה דווקא את היהודים ביחס לבני דתות אחרות מכניסתם למוקד קדוש עבורם ופוגעת בדתם- תרבות ומצפון. בנוסף, יטען שמואל שהפגיעה בשוויון העומד ביסודו של המשטר-הדמוקרטי אינו הולם את ערכה של המדינה כדמוקרטית. מנגד, המדינה תשיב שהמדינה פועלת מתוקף-כך שהר הבית הוא מקום קדוש לשלוש הדתות ועל-כן היא פועלת במטרה לקדם שוויון שיאפשר לבני שלוש הדתות להנות ולהשתמש במקום. זאת ועוד, רק במקרים חריגים ייפסל הסדר בטענה שאינו הולם את ערכי המדינה (ביניש בחטיבת זכויות האדם נ' שר האוצר).

מבחן המידתיות - כולל שלושה מבחני משנה (ברק בלשכת מנהלי השקעות).

1. קשר אמצעי מטרה - שמואל יטען שאין קשר בין התכלית שטענה המדינה לעיל לבין הגבלה נרחבת של היהודים ופגיעה בשוויונם ודתם. מנגד, המדינה טען שהקשר טמון בסכנה לחיי היהודים וכן המדיניות מספקת הגנה ומייעלת את יכולת המשטרה להגן עליהם. נראה שתגובה זו של המדינה נכונה בהקשר השוויון אך לא בהקשר הפגיעה בדת.

2. האמצעי שפגיעתו פחותה - שמואל יטען שהפגיעה המוסבת ליהודים היא קשה וניתן היה להתספק בפגיעה פחותה כמו הרחבת השעות בהם יהודים יכולים להיכנס, הימצאות שערים נוספים שיוכלו להיכנס דרכם, הקצאת שטח מסוים בהר הבית בו יהודים יורשו להתפלל ומתן אפשרות להאריך את משך הביקור. מנגד טען המדינה שנקיטת אמצעים כפי שהציע שמואל גובים מחיר רב מהמדינה. שמואל ישיב שהגנה על זכויות אדם עולה כסף וחברה המכבדת זכויות אדם צריכה לשאת בעלויות אלו באיזון סביר (זמיר בצמח, ארבל בא.ס.ף). בהקשר לאיסור התפילה בקרב יהודים שמואל יטען שאין תכלית ראויה באיסור התפילה בקרב יהודים ואיסור תפילה למוסלמים, יש לנהוג בשוויון כלפי כל המגיעים להר-הבית. אכן קשה לראות כיצד ישנה תכלית-ראויה לאבחנה זו ולכן ספק אם המדינה תתוכח.

3. מבחן המידתיות במובן הצר - כולל שני מבחני משנה (ברק בבית סוריק).

בחינה מוחלטת (תועלת מול נזק) - שמואל יטען שהפגיעה בזכויות וברגשות היהודים היא קשה ועל כן הנזק עולה על התועלת, תוארו לעיל פגיעות במצפון והשפלה שהן פגיעות קשות מאוד. מנגד, המדינה טען שהתועלת עולה על הנזק כי כפי שטענה קודם לכן השוני הוא רלוונטי והפגיעה היא ברגשות הדתיים בלבד.

בחינה יחסית (תוספת תועלת מול תוספת נזק) - בהקשר השוויון- שמואל יטען שניתן היה לנקוט באמצעים אחרים שיפשרו בין זכויות האדם לבין האינטרסים המדיניים ולנקוט באמצעי אחר גם אם יעיל פחות או עולה יותר (ארבל בא.ס.ף). בהקשר הדת- שמואל יטען שהפגיעה קשה ובלתי מפשרת שפוגעת בזכות העמוקה של היהודי. מנגד, טען המדינה שנבחנו חלופות אחרות אך היות ונמצא שאין ישיאו את התכלית כנדרש ולאור ההכרח בשמירה על חיי אדם לא ניתן היה לנקוט אמצעי אחר- גם כאן מדובר בטענה שאולי מצדיקה חלקית את הפגיעה בשוויון אך לא את הפגיעה בדת.

שלישית, יטען שמואל לפגיעה בחופש התנועה בכך שאינו יכול לנוע בחופשיות כפי שירצה בהר-הבית אלא ביקורו מוגבל לחצי שעה במסלול שיותווה ע"י שוטר מלווה. המדינה תשיב שזכויות אדם אינן מוחלטות אלא ניתנות לפגיעה במקרים מסוימים תוך איזון. נוכח תכלית ההגבלה, הגנה על חיי-היהודים והצורך בהגשמתה, אני ספקה האם מדיניות זו תוכל להשתנות.

להערכת, ביהמ"ש יסבור שהיעדר עיגון למדיניות המתוארת המצדיקה את הפגיעה אינו ראוי. ייתכן שביהמ"ש יורה על הגדלת התקציב שימזער את הפגיעה ביהודים, אם כי נוכח התכלית הראויה קשה לומר שלא תיוותר פגיעה, על כן אני חלוקה בדעתי באשר לסיכוייו של שמואל בעתירתו.

שלב ב'

לאחר הגשת העתירה ובטרם הכרעתה הממשלה העבירה את חוק הכניסה להר-הבית, התשפ"ב-2021, בו עוגנה המדיניות. לקראת הצבעה שניה הוגשו כמאה הסתייגויות לחוק אולם ועדת הכנסת הגבילה את הדיון בהסתייגויות לשעתיים לכל היותר על-אף עמדתה של היועמ"ש לכנסת שההגבלה לא חוקית.

בשלב זה טענת הסמכות מתיתרת.

שמואל יוסיף לטעון בשלב זה לפגם הליכי שנפל בהעברת החוק משום שלקראת ההצבעה השניה הוגשו כמאה הסתייגויות לחוק אולם ועדת הכנסת הגבילה את הדיון בהסתייגויות לשעתיים לכל היותר. שמואל יטען שהדבר נוגד את ס' 90(ב)(1), (ג) לתקנון הכנסת. לפי התקנות כל מסתייג רשאי לנמק את הסתייגותו בנימוק שייארך עד חמש דקות. מנגד, המדינה טען שלפי ס' 98 לתקנון ועדת הכנסת רשאית לקבוע סדרי דיון מיוחדים לרבות קביעת מסגרת הדיון וזמני דיבור. מדובר במקרה יוצא מן הכלל שבו 100 הסתייגויות ולכן הצורך בהפעלת סמכות זו שכן האירוע נופל בגדר המקרים היוצאים מן הכלל. המדינה תוסיף כי לא ייתכן שיוקדשו 500 דקות לנימוקי הסתייגויות ועל-כן ההצדקה להפחתת הזמן. שמואל יטען מנגד שדווקא ריבוי ההסתייגויות מעיד על הצורך הגובר לדון בקשיים שמעלה החוק שיש להציף לדיון. שמואל יטען שהחלטה זו פוגעת ביכולת הח"כים לדעת לעומק העניין על מה הם מצביעים ומונעת מהם לגבש עמדה מאוזנת ומבוססת לקראת ההצבעה ובכך יש

פגיעה בעיקרון ההשתתפות בהיבט הזכות המעשית של ח"כ לגבש דעתו ביחס להצעת החוק, כלומר פגיעה זו בעיקרון ההשתתפות היא פגיעה בעיקרון מעקרונות היסוד של המשטר שמחייבים התערבות שיפוטית (ביניש במגדלי העופות). כמו כן ענייני דת ומדינה הם עניינים שנויים במחלוקת ועל-כן יש לאפשר השמעת ההסתייגויות. המדינה תטען שס' 98 לתקנון מעניק סמכות של שיקול דעת לוועדה וזו השתמשה בשיקול הדעת בצורה סבירה. כמו כן מדובר בעניין פנים-פרלמנטרי של הכנסת ועל כן הרשות השופטת תמשיך ידה מהתערבות בנדון שכן לא נפל פגם מהותי הפוגע ביסודות המשטר הדמוקרטי. מנגד, שמואל יטען ששיקול הדעת לא הופעל כראוי שכן הוענקו 120 דקות במקום 500 בעבור 100 הסתייגויות והרי שניתן היה במקום להפחית את זמן הדיבור של כל מסתייג לשלוש דקות (להפחית את משך הדיון בהסתייגויות ל-200 דקות) ובכך לצמצם את הפגיעה. המדינה תוסיף לטעון שתנאי להתערבות שיפוטית בהליך החקיקה הינו פגיעה קשה וניכרת בעיקרון יסוד של הליך חקיקה במשטרנו הפרלמנטרי והחוקתי- עיקרון הכרעת הרוב, עיקרון השוויון הפורמאלי, עיקרון הפומביות, עיקרון ההשתתפות (ביניש במגדלי העופות). כמו-כן המדינה תטען שבענייננו אין פגיעה קשה וניכרת בכך ועל-כן ידה של ריבונות הכנסת על העליונה. מנגד, שמואל יבקש להדגיש שזה מכבר ביהמ"ש ביטל חוק בעילה פרוצדוראלית, דהיינו, ניתן לפסול חוק בגלל פגם בהליך החקיקה שכן כך קרה בפס"ד קוונטינסקי נ' הכנסת בו בוטל חוק בשל אי-עמידה בעיקרון ההשתתפות. המדינה תטען שלא ניתן לומר שהפעלת הסמכות אינה סבירה, לא נפל פגם בשיקול-דעת הכנסת ועל כן אין עילה להתערבות-שיפוטית. זאת ועוד, יש הצבעה שלישית בהמשך בה יתאפשר להמשיך בדיון בהסתייגויות.

בנוגע לעמדת היועמ"ש לכנסת (עליה לא למדנו), אם נקיש מהנלמד בכיתה על היועמ"ש לממשלה, שמואל יוכל לטעון שעמדת היועמ"ש לכנסת היא מחייבת, ומקום בו היא טוענת שההפחתה בזמן הדיון בהסתייגויות לשעתיים לכל היותר איננה חוקית יש לשמוע בקולה.

להערכתי, אי-לכך שניתנו שעתיים לדיון בהסתייגויות אני מתקשה להאמין שבימ"ש יתערב במקרה זה שכן החלטת הוועדה עומדת במתחם הסבירות, אם-כי אכן ניתן היה לפגוע פגיעה פחותה. סיכויי אינם גבוהים.